

УДК 338.439

Юрик Н.Є. – к.е.н., доц., Вусик І. – ст. гр. БМ-51.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

**ВИЯВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ
МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ У СЬОГОДНІШНІХ
СКЛАДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ**

Науковий керівник: к.е.н., доц. Юрик Н.Є.

Yurik N.E., Vusyk I.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

**DETECTION OF THE MAIN PROBLEMS OF DOMESTIC DAIRY
MARKET IN TODAY DIFFICULT ECONOMIC CONDITIONS**

Supervisor: PhD Yurik N.E.

Ключові слова: ринок молочних продуктів, молочна харчова промисловість, молокопереробник.

Keywords: market for dairy products, dairy food industry, dairy.

Харчова промисловість у національній економіці відноситься до системоформуючих компонентів. Першочергове значення галузі – забезпечення населення повноцінними продуктами харчування. У системі агропромислового виробництва харчова промисловість тісно пов'язана з сільським господарством, як постачальником сировини, а, отже, ситуація в аграрному секторі має значний вплив і на функціонування переробних підприємств. Негативні тенденції, які спостерігаються за останні роки в сільському господарстві, наклали свій відбиток на розвиток харчової промисловості, особливо галузей, які тяжіють до сировинних зон. Кризові тенденції та нестабільність соціально-економічної системи в Україні, особливо відчутно позначилась на виробничих галузях, у тому числі і молокопереробній. Молокопереробна галузь відноситься до молочної харчової промисловості. У молочної промисловості розрізняють: маслобійну, сироварну, молокопереробну й молочну галузі. На сьогодні молочна промисловість є однією із провідних у структурі харчової індустрії України.

Упродовж 1990-2015 рр. діяльність молокопереробних підприємств визначається рядом кризових тенденцій, пов'язаних, насамперед, із наростаючим дефіцитом сировини, зростанням цін на молочну продукцію при одночасному зниженні платоспроможного попиту населення, формуванням несприятливої кон'юнктури світового ринку молокопродуктів. Більшість існуючих на сьогодні молокозаводів створювались ще у період до 1990 р., особливістю якого було гарантоване планове надходження сировини при відносно дешевих матеріальних ресурсах, енергоресурсах і робочої сили. На початку 90-рр. ХХ ст. в Україні внаслідок того, що імпорту молочної продукції не був розвиненим, на внутрішньому ринку утворився дефіцит молокопродуктів. Після кризи 1998 р. внаслідок знецінення української гривні розпочався період відновлення зростання в агропромисловому секторі. Тимчасове зупинення постачання по імпорту сприяло зростанню попиту на вітчизняне молоко на внутрішньому ринку та розвитку виробництва у молочному секторі. Швидко

збільшувалось виробництво сирів і деяких видів продукції з незбираного молока. Однак позитивні темпи зростання молочної промисловості відставали від позитивних темпів реальних доходів населення. У результаті, у споживанні деяких молочних продуктів, перш за все, сиру й масла тваринного походження зберігалась висока частка імпорту. Не дивлячись на те, що молочна промисловість України працювала в умовах недостатніх обсягів якісного забезпечення молокосировини, з початку 2000 р. обсяги виробництва основних видів молочної продукції зростали, зокрема виробництво сирів та продукції з незбираного молока.

Найголовніша проблема, яка на сьогодні турбує молокопереробників – це сировина в необхідних для забезпечення виробничих потужностей об'ємах. Формування сировинних зон для молокопереробних підприємств – це найголовніше завдання. Регіонально-сировинна база молокопереробної промисловості наближена та розвивається переважно до районів основного перероблення: Київська, Харківська, Дніпропетровська, Вінницька, Чернігівська, Полтавська, Житомирська, Хмельницька області. Українська молочна промисловість працює у трьох основних напрямках діяльності: виробництво цільномолочної продукції, виробництво сирів та виробництво масла (а також сухого молока й казеїну). Найбільш ємним у сировинному вимірі є виробництво сиру та масла, але найважливішим вважається виробництво цільномолочної продукції, оскільки це є продукти першої необхідності у споживчому кошику. Вироблена вітчизняна цільномолочна продукція майже повністю використовується для внутрішніх продажів. Істотна частина сирів, масла й сухого молока йде на експорт. Вітчизняний ринок молочних продуктів володіє значним потенціалом для розвитку галузі, навіть в умовах постійного скорочення поголів'я, нестабільної цінової ситуації та значної зношеності обладнання. Сучасний ринок молочних продуктів в Україні динамічно розвивається та є висококонкурентним сектором ринку продуктів харчування, відкритим для виробництва нових продуктів. Великих гравців на ньому налічується близько 15-20, не говорячи вже про багаточисленних дрібних локальних виробників, кількість яких перевищує декілька сотень. Так, найбільшу частку в загальній закупівлі молока молокопереробним сектором займає ПрАТ "Гадячсир" Полтавської області. У структурі закупівлі переважаючу частку становить молоко від господарств населення. Основними гравцями ринку є: "Данон Україна" – займає 9% ринку цільномолочної продукції та плавленого сиру; "Молочний Альянс" – займає 7,8% ринку та є великим виробником цільномолочної продукції, масла, сирів та сирного продукту, плавленого сиру та сирного продукту; "Люстдорф" – займає 7% ринку, загалом є виробником цільномолочної продукції; "Терра Фуд" – із часткою 6,9% має розгалужену молочно-продуктову лінію: цільномолочну продукцію, масло, спреди, сири та сирний продукт, плавлений сир; "Пальміра" – є одним із найбільших виробників молочних консервів, сирів та сирного продукту. Серед інших великих виробників цільномолочної продукції слід відмітити наступні: "Вімм-Білл-Данн Україна", "Галичина", "Мілкіленд-Україна".

Можемо виділити наступні основні тенденції у сфері виробництва, постачання молока для його перероблення молокопереробними підприємствами та експорту й імпорту молочної продукції: дефіцит сировини на вітчизняному молочному ринку; стійка динаміка скорочення поголів'я корів; сезонний та дрібнотоварний характер виробництва молока; брак високоякісного молока; відсутність ефективних зв'язків між виробниками сировини та переробниками; значна частка імпорту деяких молочних продуктів; наявність потенціальних можливостей подальшого освоєння перспективних ринків.